

Samenvatting en eerste voorlopige conclusies Wijkmonitor 2010

In 2009 is de eerste wijkmonitor – als onderdeel van het Programma Wijkontwikkeling 2.0 - gepresenteerd. In deze tweede - sterk verbeterde - wijkmonitor 2010 wordt de huidige stand van zaken ten aanzien van de vijf doelen van Wijkontwikkeling (goed toeven, groeien, meedoen, gezond en zorgzaam en concurrerend en aantrekkelijke wonen) via subdoelen en indicatoren per wijk en buurt gepresenteerd. De scores per buurt worden afgezet tegen het gemiddelde van Breda zodat de relatieve positie helder wordt. Daarnaast is er een benchmark met vergelijkbare wijken in andere steden gehouden en is de ontwikkeling op de genoemde doelen sinds 2001 geschetst. Voor de huidige wijkontwikkelingswijken Hoge Vucht Doornbos en Linie en Heuvel is er tot slot ook een analyse uitgevoerd. Dit geldt ook voor de Haagse Beemden (wijkimpulsplan).

In de bijlagen treft u de volgende 4 rapporten aan:

1. Wijkmonitor Hoge Vucht Doornbos en Linie,
2. Wijkmonitor Heuvel
3. Wijkmonitor Haagse Beemden.
4. Totaalbeeld buurten Breda.

Wijkmonitoren

In de bijlage treft u de rapportage aan van de twee wijkontwikkelingswijken Hoge Vucht Doornbos en Linie en Heuvel en van de impulswijk Haagse Beemden. De derde wijkontwikkelingswijk de Driesprong is niet apart meegenomen omdat het een onderdeel vormt van het veel grotere Brabantpark en op zichzelf te klein is om significante uitspraken te doen, zeker nu twee jaar geleden het westelijk deel van de Driesprong is gesloopt.

In de **Heuvel** is de laatste jaren veel geïnvesteerd, zowel fysiek als sociaaleconomisch. De fysieke activiteiten zijn duidelijk zichtbaar in de wijk en leidt ook tot een groei in de beoordeling van eigen bewoners over de eigen wijk en de voorzieningen. Een aanzienlijk deel van de investeringen is echter nog niet afgerond. De komende drie/vier jaren zullen de Talmazone, Nolensplein, Huis van de Heuvel, VOS-terrein, Dr.Struyckenplein en F1/F2 worden gerealiseerd. Dit zal ongetwijfeld tot een verdere groei op de diverse (sub)doelen leiden. Ook bijvoorbeeld op "levensloopbestendigheid" die nu nog negatief scoort door een gebrek aan diversiteit in het woonaanbod. Naar verwachting zal ook het imago stijgen van bewoners van buiten de Heuvel als de geplande investeringen zijn gerealiseerd. Op sociaaleconomisch gebied is Heuvel 100 als plaats voor startende ondernemers duidelijk positief herkenbaar in de monitor. Duidelijke sterk negatieve scores zijn er nog op "groeien", "gezondheid" en economische participatie. M.n. de deelname van de jeugd aan onderwijs en arbeidsmarkt scoort negatief. Het aantal kinderen dat leeft in arme gezinnen is een verontrustend hoog cijfer. In de Benchmark met andere vergelijkbare buurten in andere steden valt op dat het aandeel werklozen uitzonderlijk hoog is en dat er ook op de indicator veiligheid lager wordt gescoord.

In **Hoge Vucht Doornbos en Linie** zijn er de afgelopen jaren een aantal fysieke projecten gereed gekomen (m.n. renovatie in Biesdonk en Geeren Zuid en nieuwbouw aan de Bernard de Wildestraat in Geeren-Noord). Een aanzienlijk deel van de geplande nieuwbouw in de Wisselaar, Linie, Doornbos, Geeren Zuid en Noord moet echter nog afgerond en/of gerealiseerd worden. Dit beeld leidt nu al tot een verbetering van het beeld van de bewoners van de eigen wijk. Verder is er relatief weinig ontwikkeling (zowel negatief als positief) gemeten in de Hoge Vucht Doornbos en Linie. Op sociaaleconomisch gebied scoren de buurten in Hoge Vucht Doornbos en Linie sterk benedengemiddeld op groeien, meedoen en gezondheid. Samengevat is voornamelijk de uitgangspositie van de jongeren (sterk) benedengemiddeld als gevolg van relatief laag opleidingsniveau (70-80% VMBO), veel zonder startkwalificatie (13-18%), hoge werkloosheid (10-14% NWW) en woont 20-42% van de jongeren in een gezin met een inkomen rond de armoedegrens. Op het gebied van de sociale veiligheid en overlast scoort Hoge Vucht Doornbos en Linie sterk benedengemiddeld. Dit geldt ook voor de Benchmark.

De **Haagse Beemden** krijgt vanaf 2009 een impuls. Deze impuls is gericht op de aanpak van knelpunten in de buitenruimte als sociaal-economische problemen. Zo worden o.a. kunstgrasvelden aangelegd, is intensief gestart met buurtpreventie, worden achterpaden veilig gemaakt, wordt er geïnvesteerd in activiteiten voor jongeren.

De buurten van Haagse Beemden scoren in vergelijking met de andere buurten van Breda vrij gemiddeld op de wijkmonitor. Alleen Kesteren staat in de top tien slechtst scorende buurten. Opvallend is dat de buurten van Haagse Beemden in verhouding tot de overige buurten in Breda behoorlijk achteruit zijn gegaan sinds 2001. Muizenberg is de sterkste daler van alle Bredase buurten en ook de andere buurten van de Haagse Beemden staan hoog op dit lijstje. In vijf buurten is ook de tevredenheid met jeugdvoorzieningen afgenomen en is veel jeugdoverlast. In de Kievitsloop, Kesteren en Overkroeten hebben opvallend veel jongeren last van stemmingen (17-20%). Sinds 2001 is de sociale veiligheid in vijf buurten minder positief geworden ten opzichte van het gemiddelde in Breda. Het relatief hoge aantal woninginbraken in Kesteren en Muizenberg spelen een belangrijke rol in de negatieve waarden voor sociale veiligheid in deze buurten.

Verder geeft de wijkmonitor inzichten in een aantal maatschappelijke kenmerken van wijkontwikkelingswijken die van belang zijn voor de analyse en aanpak van wijkontwikkelingswijken.

1. Zoals al eerder opgemerkt in het onderzoek van Bureau Atlas voor Gemeenten in 2008 is **segregatie** in Breda groot te noemen. Uit de Benchmark blijkt weer dat er maar weinig gemeenten zijn die voor een zo groot gebied als de Hoge Vucht Doornbos en Linie vergelijkbaar zijn. In andere gemeenten is er sprake van een grotere spreiding van sociale achterstand over de stad.
2. In de wijkmonitor vormt "**armoede**" een indicator voor de doelen meedoen en groeien en is hiermee niet apart zichtbaar. Een nadere analyse op de indicator armoede geeft echter aan dat dit wel een belangrijk onderdeel dient te vormen van de wijkanalyse. Zo leeft bijvoorbeeld ruim 40% van de jongeren in Geeren Zuid rond de armoedegrens. Dit is vijf keer zo hoog als het gemiddelde van de stad. Verder laat de monitor zien dat zo'n 20 tot 40% van de gezinnen in de Wijkontwikkelingswijken – afhankelijk van de buurt - rond de armoedegrens leeft.
3. Ondanks het feit dat de leefbaarheid en mate van samenleven in de wijkontwikkelingswijken als benedengemiddeld wordt ervaren, ziet niet iedereen dat zo. Uit aanvullende straatinterviews in HVDL komt naar voren dat vooral de **autochtonen** hun buurt hierop negatief beoordelen: ze hebben weinig contacten en vinden de buurt achteruitgegaan. De **allochtonen** echter hebben veel onderlinge contacten en zijn veelal tevreden over de grote woningen en de ruime opzet van de wijk. Dit blijkt een bevestiging te zijn van een veel geschetst beeld van de autochtone bewoners in achterstandswijken als "achterblijvers" en de allochtonen als "groeiers".
4. De wijkontwikkelingswijken scoren zeer laag op **gezondheid** en dan m.n. op de gezondheid van de jeugd. Dit is ernstig en uit zich m.n. in percentages niet-sporters en overgewicht/Obesitas bij de jeugd. Ook uit nationale rapportages blijkt een fors slechtere gezondheid in de achterstandswijken (7-8 jaren lagere levensverwachting en ca. 13-14 jaar langer ziek). De uitkomst van de monitor is echter gebaseerd op een zeer beperkt aantal indicatoren. Een van de opdrachten voor 2011 is om hier meer inzicht te krijgen in de feiten en in de analyses.

Totaalbeeld buurten Breda 2010

Naast de analyse van de HVDL en de Heuvel is er ook een totaalbeeld van de buurten in Breda geschetst. Wat samenvattend tot een drietal lijstjes heeft geleid. Een samenvattend totaaloverzicht op een a4-tje staat in de bijlage.

De top 10 slecht scorende buurten	De top 8 stijgers	De top 8 dalers
1. Fellenoord	1. Belcrom	1. Muizenberg
2. Tuinzigt	2. Fellenoord	2. Overkroeten
3. Geeren-Noord	3. Station	3. Gageldonk
4. Haagpoort	4. City	4. Tuinzigt
5. Geeren-Zuid	5. Chassé	5. Kievitsloop
6. Kesteren	6. Heuvel	6. Teteringen
7. Schorsmolen	7. Geeren-Noord	7. Kroeten
8. Biesdonk	8. Sportpark	8. Heksenwiel
9. Heuvel		
10. Doornbos-Linie (11.Wisselaar)		

Een paar voorlopige conclusies kunnen getrokken worden uit bovenstaande lijstjes:

1. De bestaande wijkontwikkelingswijken zitten nog steeds in de slecht scorende wijken. Met als kanttekening dat de Heuvel en Geeren-Noord ook bij de top 10 van de stijgers zitten.
2. Opvallend in de slecht scorende wijken is verder de zuidwestelijke driehoek: Tuinzigt, Fellenoord en Haagpoort. Waarbij Tuinzigt ook een uitgesproken daler is.
3. Fellenoord heeft binnen deze zuidwestelijke driehoek een bijzonder kenmerk omdat het tevens een zeer sterke stijger is.
4. In de top 8 van stijgers is m.n. de binnenstad sterk vertegenwoordigd. De extra aandacht en de grote investeringen in de laatste 10 jaar lijken zich hier uit te betalen.
5. In de top 10 van dalers is de Haagse Beemden sterk vertegenwoordigd. Dit kan gezien worden als bevestiging van de status als "impulswijk" (die overigens nog maar tot eind 2011 geldt).

Voor wat betreft de "**verbreding van de Wijkontwikkeling**" en dan m.n. de vraag welke wijken een extra plus verdienen, dan kan op basis van dit totaalbeeld voorlopig geconcludeerd worden dat:

1. Hoge Vucht Doornbos en Linie het predicaat wijkontwikkelingswijk nog nodig heeft.
2. Met de Heuvel gaat het steeds beter. De Heuvel zit op de wip om afscheid te nemen als wijkontwikkelingswijk. Het ligt immers in de lijn van de verwachtingen dat de Heuvel binnenkort uit de top tien verdwijnt. Zeker als alle geplande investeringen gerealiseerd zijn. Aandachtspunt blijft wel de sociaaleconomische situatie van m.n. de jeugd. Door de nieuwbouw en nieuwe bevolkingsgroepen verdunt de problematiek, maar er zit nog wel een harde kern met problemen in de wijk. Het sociaalprogramma – met focus op genoemde problematiek – blijft dan ook van belang.
3. Tuinzigt en Haagpoort zich aandienen als toekomstige wijkontwikkelingswijk.
4. Fellenoord laat een bijzondere positieve ontwikkeling zien; hoewel nog steeds bovenaan de "slechts scorende wijken". Mogelijk ligt de oorzaak van de positieve ontwikkeling in de stadsvernieuwing die hier is gerealiseerd. De sterke stijging geeft vertrouwen voor de toekomst.
5. De zuidelijke rand van de Haagse Beemden (Kesteren, Muisenberg en Gageldonk) ook een twijfel geval is. Het is een relatief jonge wijk waarin fysiek gesproken niet veel veranderd kan worden, anders dan extra beheer van de buitenruimte. De wijk als geheel is bovendien zeer divers. Het zijn m.n. de drie genoemde buurten Muizenberg, Kesteren, Gageldonk die hier sterk onder het gemiddelde of als daler uitspringen. Overwogen kan worden om deze drie zuidelijke buurten van de Haagse Beemden met Heksenwiel zonder Asterd, wel als wijkontwikkelingsbuurten aan te wijzen als vervolg op het huidige wijkimpulsplan voor de gehele Haagse Beemden dat in 2011 afloopt.
6. De Driesprong is – als onderdeel van Brabantpark - niet apart herkenbaar in de Wijkmonitor. Voor de Driesprong geldt evenwel dat de herstructurering nog onvoldoende is gerealiseerd om hier de status van wijkontwikkelingswijk weg te nemen.